Третій підхід у методиці Н. Д. Гальскової отримав назву *диференційованого підходу*. Він передбачає використання різних аналізаторів для всебічного формування фонетичної навички. Тут, як і в акустичному підході, велика увага приділяється аудіюванню, але не тільки автентичного мовлення, а й спеціально адаптованого, дидактичного мовлення вчителя та дикторів, фонозапису. Не виключається й можливість пояснення способів артикуляції звуків, проте на відміну від артикуляційного підходу тлумачення не обов'язково проводиться за допомогою спеціальних термінів. Перевага в даному разі віддається більш доступним і зрозумілим поясненням. У даному підході передбачається використання не тільки акустичних, але й графічних образів. Формуванню графемно-фонемних відповідностей у межах цього підходу приділяється велика увага, так само як і використанню транскрипції.

Кожен із підходів має свої переваги й недоліки та однаковою мірою заслуговує на увагу під час навчання вимовних навичок. У будь-якому разі, навчально-виховний процес не повинен будуватися лише за одним із підходів, краще комбіновано використовувати принципи різних підходів, виокремлювати нові ефективні прийоми, які позитивно впливатимуть на формування фонетичних навичок у молодших школярів.

Т. П. Запорожченко
Чернігівський національний педагогічний університет імені Т. Г. Шевченка

ЕЛЕКТРОННІ ЗАСОБИ НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Удосконалення процесу навчання у ВНЗ пов'язане з постійним підвищенням зацікавленості викладачів і студентів до використання інноваційних технологій та недостатньою розробленістю програмного забезпечення навчальних дисциплін; збільшенням обсягів інформації з предметів математичних дисциплін і обмеженими можливостями їх засвоєння через скорочення аудиторних годин. Створення й використання електронних засобів навчання є одним зі шляхів вирішення суперечностей, що склалися.

Необхідність створення таких засобів навчання та їх використання в процесі педагогічної підготовки знайшли відображення в законодавчих документах нашої держави. Зокрема, проект Національної стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки визначає одним із пріоритетних напрямів розвитку освіти «створення, видання та забезпечення навчальних закладів електронними засобами навчального призначення» [3, 102]. Новостворений Державний стандарт початкової загальної освіти також призвів до необхідності перегляду навчально-методичного забезпечення підготовки вчителя початкової школи. У зв'язку

зі змінами в освітній галузі «Математика» окремим аспектом дослідження доречно виділити оптимізацію процесу опанування курсу «Методика навчання освітньої галузі «Математика».

Проблемі вдосконалення процесу вивчення курсу «Методика навчання освітньої галузі «Математика» присвячені праці Л. В. Коваль, С. О. Скворцової (створення підручника «Методика навчання математики: теорія і практика», зміст якого структуровано на змістові модулі, виділено теоретичний і практичний матеріал) [2].

Навчально-методичний посібник С. І. Стрілець «Методика викладання математики в початкових класах у таблицях і схемах» спрямований на підвищення якості опанування студентами методики викладання математики як теоретичної бази фахової підготовки. У ньому за допомогою структурно-тематичних схем розкрито курс методики викладання математики. Цінність посібника в тому, що весь матеріал подано у формі опорних схем. Це дозволяє полегшити процес вивчення великої кількості програмового матеріалу [4, 2–3]. Цей посібник існує також у електронному форматі в локальній системі бібліотеки Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка, що є суттєвим кроком до вдосконалення засобів навчання. Проте, спираючись на нормативні документи й наукові дослідження, автор наголошує на необхідності подальшої розробки електронних засобів навчання. Одним зі шляхів вирішення зазначеної проблеми є створення електронних навчально-методичних комплексів до навчальних дисциплін.

Аналіз науково-педагогічної літератури дозволив виділити кілька підходів до тлумачення поняття «електронний навчально-методичний комплекс». Зокрема, Н. І. Клокар під електронним навчально-методичним комплексом розуміє «інформаційно-освітній ресурс, у якому пропонується настанова користувачеві, висвітлюється зміст навчального курсу, пропонується комплекс тестових і практичних завдань, тренувальних вправ, лабораторних, контрольних і залікових робіт, рекомендацій для самооцінювання й саморозвитку» [1, 3].

С. І. Стрілець визначає, що електронний навчально-методичний комплекс – це новий тип засобів навчання, що поєднує такі компоненти: анотацію; програму курсу; програми спецкурсів, рекомендовані МОН України; багаторівневий навчальний посібник для учнів; довідниково-узагальнювальний матеріал курсу; систему опорних завдань до окремих тем; робочий зошит; завдання для самостійної роботи учнів; наочні матеріали; глосарій; список літератури, Інтернет-ресурси; методичні рекомендації для вчителів щодо використання даного комплексу [5, 110].

Переваги використання електронного навчально-методичного комплексу були враховані в діяльності педагогічних вищих навчальних закладів України, зокрема Київським університетом імені Бориса Грінченка, Київським обласним інститутом післядипломної освіти педагогічних кадрів, Вінницьким державним педагогічним університетом імені М. Коцюбинського, Уманським державним педагогічним університетом імені Павла Тичини, Чернігівським національним педагогічним університетом імені Т. Г. Шевченка тощо.

Метою створення та запровадження ЕНМК у вищих навчальних закладах є вироблення в студентів навичок діяльності в інформаційному суспільстві, формування в них творчого мислення, гнучкості й уміння адаптуватися, самостійно шукати й опрацьовувати інформацію. Результатом упровадження ЕНМК виступає розвиток у студентів внутрішніх мотивів і умінь здобувати й оновлювати знання, збагачувати досвід інноваційними технологіями, використовувати комп'ютерну техніку для пошуку та використання інформації. Зазначені результати впровадження ЕНМК у навчальний процес є необхідною умовою професійного становлення педагога.

Незважаючи на очевидні переваги використання ЕНМК, їх залучення до навчально-виховного процесу вищих навчальних закладів є обмеженим. Передусім, це пояснюється недостатнім технічним забезпеченням закладів освіти. Процес створення навчального засобу такого типу потребує значних затрат часу, проте залишається важкодоступним для широкого кола студентів.

Необхідною умовою безпосереднього включення електронних навчально-методичних комплексів у навчальний процес є розширення доступу студентів до локальної комп'ютерної системи вищих навчальних закладів. Одним зі шляхів вирішення поставленої проблеми є створення електронних бібліотек в університетах, які б розширили можливості доступу до інформації. Зокрема, електронна бібліотека створена в Чернігівському національному педагогічному університеті імені Т. Г. Шевченка сприяє залученню більшої кількості читачів і значно полегшила процес їх роботи з літературою. Попри традиційні функції бібліотеки, до її діяльності додано можливості он-лайн замовлення, електронної довідки, електронний персональний формуляр тощо. Завдяки модернізації бібліотеки, кожен бажаючий може підібрати потрібну літературу зі свого персонального комп'ютера, скориставшись офіційним сайтом наукової бібліотеки університету. Повертаючись до питання створення електронних навчально-методичних комплексів, не можна не відзначити доречність їх використання в умовах електронної бібліотеки.

Попри те, що викладачі Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка працюють над розробкою ЕНМК, кількість таких комплексів є недостатньою. Проблема вдосконалення навчального процесу шляхом залучення ЕНМК актуальна для факультету початкового навчання, що пояснюється специфікою майбутньої професійної діяльності студентів і особливостями процесу професійного становлення вчителя-початківця. Однією з дисциплін, що потребують розробки ЕНМК, є «Методика навчання освітньої галузі «Математика».

Отже, з огляду на нагальність проблеми вдосконалення процесу вивчення курсу «Методика навчання освітньої галузі «Математика» існує потреба у створенні ЕНМК з цієї дисципліни. Системність і структурованість ЕНМК (анотація дисципліни; програма дисципліни; робоча навчальна програма дисципліни; короткий виклад лекційного матеріалу; завдання для проведення практичних занять; контрольні завдання; методичні вказівки для самостійної роботи студентів; методичні вказівки для виконання курсових, дипломних робіт; завдання для індивідуальної роботи студентів і методичні вказівки до їх виконання) дозволить оптимізувати роботу з вивчення навчальної дисципліни, вирішивши при цьому суперечності, що виникають у процесі її опанування.

Таким чином, на сучасному етапі розвитку суспільства, що характеризується інформатизованістю, та у зв'язку з необхідністю вдосконалення професійної підготовки педагогів існує нагальна потреба у створенні та використанні електронних засобів навчання. Вирішення поставленої проблеми можливе шляхом впровадження в навчальний процес електронних навчально-методичних комплексів із відповідних навчальних дисциплін, що дозволить оптимізувати процес становлення компетентного педагога.

ЛІТЕРАТУРА

1. Клокар Н. І. Організаційно-педагогічні засади створення електронних навчально-методичних комплексів для учнів [Електронний ресурс] / Н. І. Клокар // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2010. – 6 (20). – Режим доступу : http://www.ime.edu-ua.net/em20/emg.html.

2. Коваль Л. В. Методика навчання математики: теорія і практика: Підручник для студентів за спеціальністю 6.010100 «Початкове навчання», освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» [2-ге вид., допов. і переробл.] / Л. В. Коваль, С. О. Скворцова. - Х. : ЧП «Принт-Лідер», 2011. - 414 с.

3. Проект Національної стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки // Вища школа. - 2013. – № 2 – С. 86–106.

4. Стрілець С. І. Методика викладання математики в початкових класах у таблицях і схемах. Навчально-методичний посібник / С. І. Стрілець. – Чернігів : Чернігівський національний педагогічний університет імені Т. Г. Шевченка, 2012. – 106 с.

5. Стрілець С. І. Інноваційні педагогічні технології у вищій школі : навчально-методичний посібник / С. І. Стрілець. – Чернігів : Чернігівський національний педагогічний університет імені Т. Г. Шевченка, 2012. – 200 с.